

Bašćanska ploča na novčanici od 100 kuna, i Ivan Mažuranić (1814.-1890.).

Bašćanska ploča

Bašćanska ploča

- <https://www.mentimeter.com/app/23390>

Go to www.menti.com and use the code 81 90 17

 Mentimeter

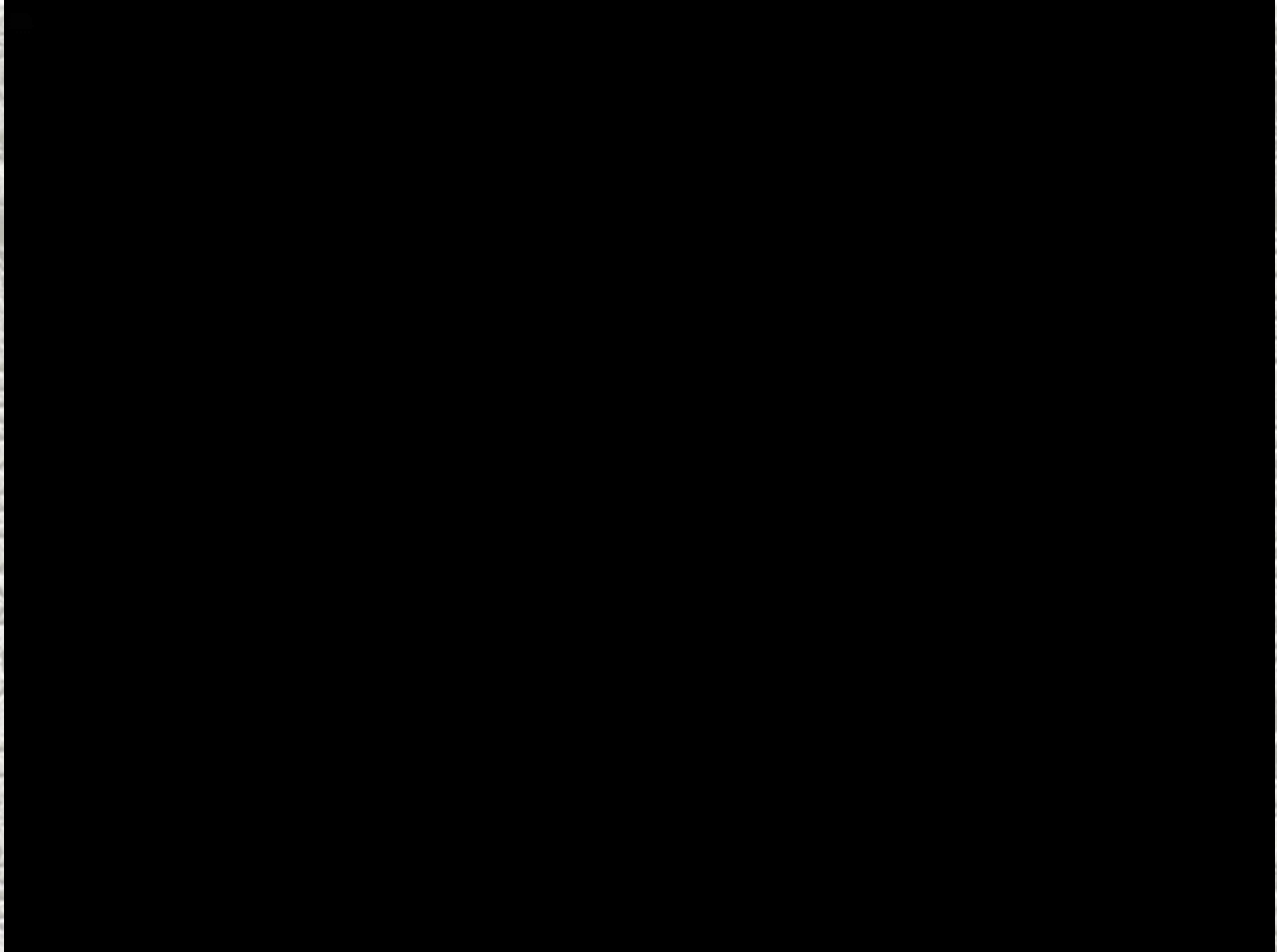
U nekoliko kratkih natuknica napišite što znate o Bašćanskoj ploči.

Slide is not active

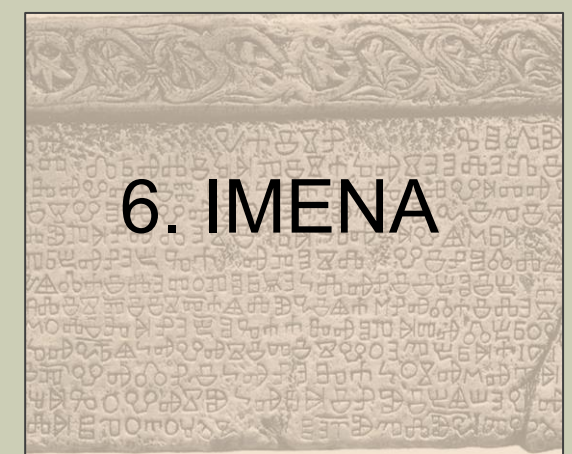
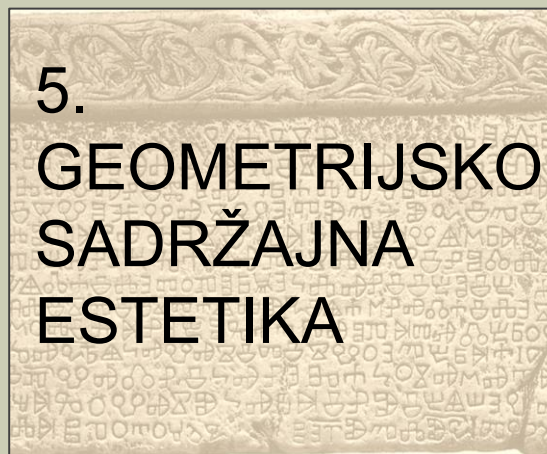
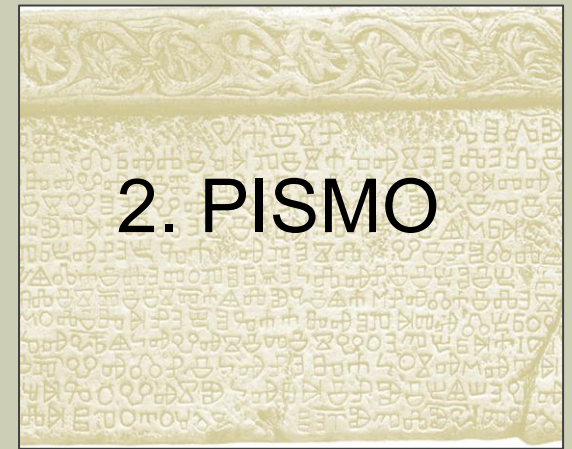
Activate

 0

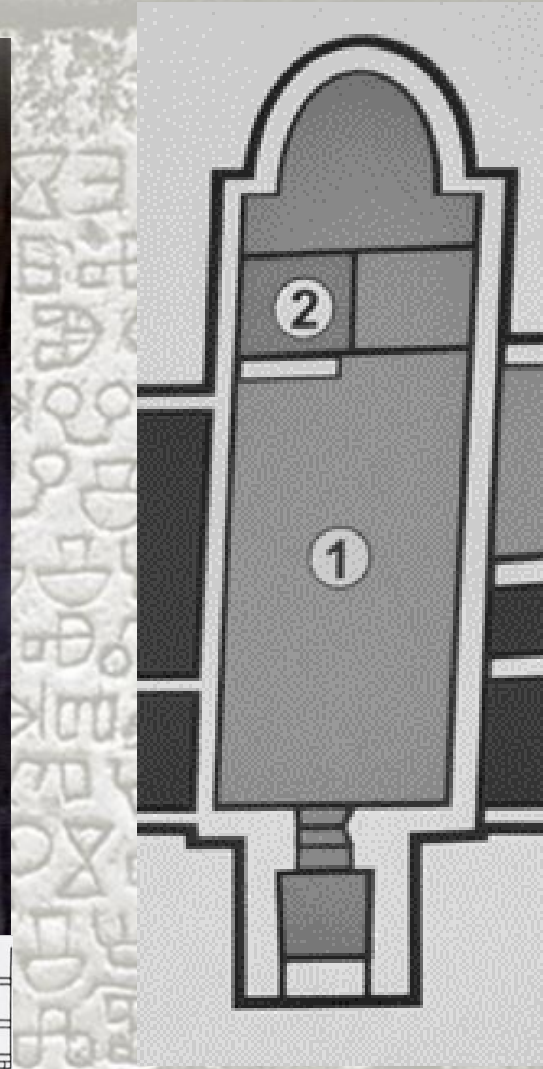

- Franjo Rački je 1858. u časopisu *Neven*, dok je ploča još bila u podu, napisao:
- ***Ne pustimo da nam tajnopis vazda tajnim ostane – sramota je, što mi gazimo po spomenicima naše drevnosti, dočim ini narodi velikim trudom svoje spomenike iskapaju, te paze na nje, kano oko u glavi. Neumorno uče i čitaju u njih i iz njih, žitje svojih otaca.***

- Smjernice za istraživanje „dragog kamena hrvatskog jezika“, „tajnopisa“, „spomenika naše drevnosti“, „žitja naših otac“

1. Smjestite Baščansku ploču na skicu oltarne pregrade i tlocrt crkve

2. Pismo Baščanske ploče

Transliterirani tekst Baščanske ploče prema Branku Fučiću

1. A[ZŹ VŤ IME O]TCA I S(I)NA [I S](VE)TAGO DUHA AZŹ
2. OPAT[Ť] DRŽIHA PISAHŤ SE O LEDI[N]Ě JuŽE
3. DA ZŤVŤNIM[I]RŤ KRALŤ HRŤVATŤSKŤĪ [VŤ]
4. DNI SVOJĚ VŤ SVETUJu LUCIJU I S[VEDO
5. MI ŽUPANŤ DESIMRA KRŤ[BA]VĚ MRA[TIN]Ť VŤ L(I)-
6. CĚ PR(I)VŤNEBŽA [S]Ť POSL[Ť] VIN[OD](O)LĚ [ĚK](O)VŤ V(Ť) O-
7. TOCĚ DA IŽE TO POREČE KLŤNI I BO(G) I BĪ(=12) AP(OSTO)LA I G(=4) E-
8. VA(N)J(E)LISTI I S(VE)TAĚ LUCIĚ AM(E)NŤ DA IŽE SDĚ ŽIVE-
9. TŤ MOLI ZA NE BOGA AZŤ OPATŤ D(O)BROVITŤ ZŤ-
10. DAN CRĚKŤVŤ SIJU I SVOEJU BRATIJU SŤ DEV-
11. ETIJU VŤ DNI KŤNEZA KOSŤMŤTA OBLAD-
12. AJUĆAGO VŤSU KŤRAINU I BĚŠE VŤ TŤ DNI M-
13. IKULA VŤ OTOČŤCI [SŤ S]VETUJu LUCIJU VŤ EDINO

- Pomoću tablice glagoljskih slova dokaži da je tekst Bašćanske ploče pisan prijelaznim tipom oble u uglatu glagoljicu.

- Z Ъ V Ъ N I M R Ъ K R A L Ъ H R Ъ V A T Ъ S

- ● UGLATA GLAGOLJICA

- 9

- ● OBLA GLAGOLICA

- 7

3. Jezik Baščanske ploče

- 1. Az v ime Otca i Sina i Svetago Duha. Az
- 2. opat Držiha pisah se o ledinje juže
- 3. da Zvānimir kralj hrvatski v
- 4. dni svoje v svetuju Luciju i svedo -
- 5. mi: župan Desimra Krbavje, Mratin v Li-
- 6. cje, Pribnebža s posl Vinodolje, Jakov v o
- 7. tocje. Da iže to poreče, kni j Bog i .bī.(=12) apostola i .g.(= 4) e-
- 8. vanjelisti i svetaja Lucija. Amen. Da iže sdje žive-
- 9. t, moli za nje Boga. Az opat Dobrovit z-
- 10. dah crikāv siju i svojeju bratiju s dev-
- 11. etiju v dni kneza Kosmāta oblād-
- 12. ajućago vsu Krajinu. I biše v t dni M-
- 13. ikula v Otočci s svetuju Luciju v jedino.

- <https://www.mentimeter.com/s/3dde92f13f06aaaaf021b7cef3dc1461/117245687e95/edit>

Go to www.menti.com and use the code **81 90 17**

 Mentimeter

U nekoliko kratkih natuknica napišite što znate o Bašćanskoj ploči.

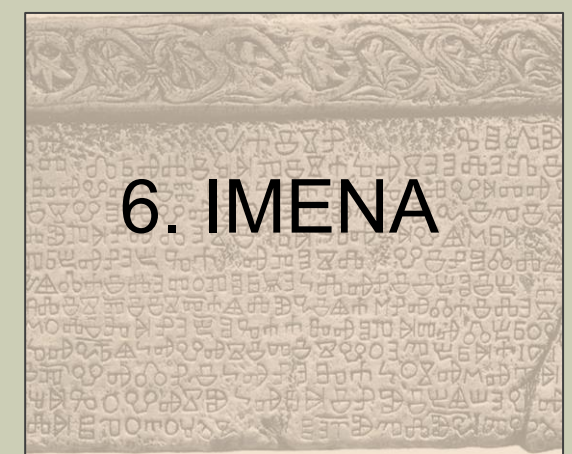
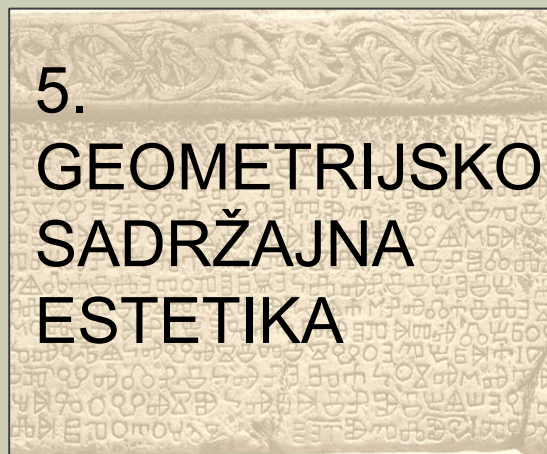
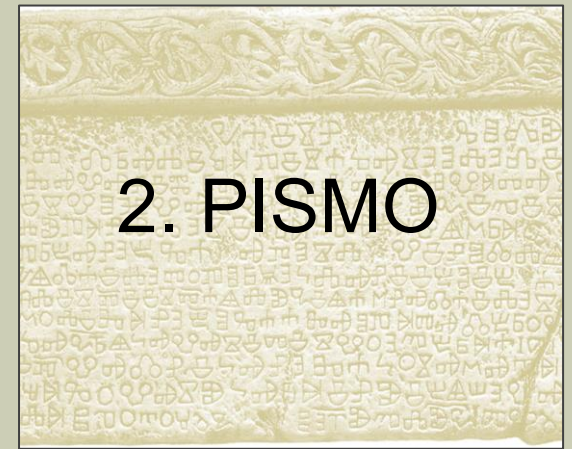
Slide is not active

Activate

 0

- Franjo Rački je 1858. u časopisu *Neven*, dok je ploča još bila u podu, napisao:
- ***Ne pustimo da nam tajnopis vazda tajnim ostane – sramota je, što mi gazimo po spomenicima naše drevnosti, dočim ini narodi velikim trudom svoje spomenike iskapaju, te paze na nje, kano oko u glavi. Neumorno uče i čitaju u njih i iz njih, žitje svojih otaca.***

- Smjernice za istraživanje „dragog kamena hrvatskog jezika“, „tajnopisa“, „spomenika naše drevnosti“, „žitja naših otac“

4. Tekst Bašćanske ploče u prijevodu na suvremeni hrvatski jezik prema Milanu Mogušu

Ja, u ime oca i Sina i Svetoga Duha.

1. Invokacija

Ja opat Držiha pisah ovo o ledini koju dade Zvonimir, kralj hrvatski u dane svoje svetoj Luciji.

2. Zapis opata Držihe u prvom licu kojim tvrdi da je hrvatski kralj Zvonimir darovao Sv. Luciji zemlju i nabraja svjedoke darovanja

Svjedoče mi župan Desimir u Krbavi, Mratin u Lici, Piribineg u Vinodolu i Jakov na otoku.

Da tko to poreče, neka ga prokune i Bog i 12 apostola i 4 evanđelista i sveta Lucija. Amen.

3. Formula prijetnje onima koji bi zaniijekali darovanje

Neka onaj tko ovdje živi, moli za njih Boga.

4. Obveza da se redovnici Sv. Lucije mole za darovatelja

Ja opat Dobrovit zidah crkvu ovu sa svoje devetero braće u dane kneza Kosmata koji je vladao cijelom Krajinom.

5. Zapis opata Dobrovita u prvom licu kojim tvrdi da je on sa devetero samostanske braće (redovnika) sagradio "ovu crkvu" pa tu gradnju datira "vremenom kneza Kosmata" koji je vladao cijelom krajinom

I bijaše u te dane Mikula u Otočcu sa svetom Lucijom zajedno.

6. Zapis o redovničkom zajedništvu crkve sv. Nikole u Otočcu s crkvom sv. Lucije u Jurandvoru

5. Istraživanje geometrijsko sadržajne estetike koja u sebi nosi mnoga skrivena značenja.

- Kompozicijski je izvedena prema matematičkom pravilu **zlatnog reza**.

- Kako bismo matematički dobili odnos zlatnoga reza na 13 redaka teksta Bašćanske ploče?
- Podijelite neku vrijednost s 1,6
- $13 : 1.6 = 8,1$
- $8 + 5 = 13$

1. **A**[ZЪ VЪ IME O]TCA I S(I)NA [I S](VE)TAGO DUHA **AZЪ**
2. **OPAT[Ъ] DRŽINA** PISAHЪ SE O LEDI[N]Ě JuŽE
3. DA ZЪVЪNIM[I]RЪ KRALЪ HRЪVATЪSKŦĪ [VЪ]
4. DNI SVOJE VЪ **SVETUJu LUCIJu** I S[VEDO]-
5. MI ŽUPANЪ DESIMRA KRЪ[BA]VĚ MRA[TIN]Ъ VЪ L(I)-
6. CĚ PR(I)BЪNEBŽA [S]Ъ POSL[Ъ] VIN[OD](O)LĚ [ĚK](O)VЪ V(Ъ) O-
7. TOCĚ DA IŽE TO POREČE KLЪNI I BO(G) I BĪ(=12) AP(OSTO)LA I G(=4) E-
8. VA(N)J(E)LISTI I **S(VE)TAĚ LUCIĚ** AM(E)NЪ DA IŽE SDĚ ŽIVE-
9. TЪ MOLI ZA NE BOGA **AZЪ OPATЪ D(O)BROVITЪ** ZЪ-
10. DAN CRĚKЪVЪ SIJu I SVOEJu BRATIJu SЪ DEV-
11. ETIJu VЪ DNI KЪNEZA KOSЪMЪTA OBLAD-
12. AJuĆAGO VЪSU KЪRAINU I BĚŠE VЪ TЪ DNI M-
13. IKULA VЪ OTOČЪCI [**SЪ S**]VETUJu LUCIJu VЪ EDINO

MOLITVA

KLETVA

1. A[ZЪ VЪ IME O]TCA I S(D)NA [I S](VE)TAGO DUHA AZЪ
2. OPAT[Ъ] DRŽIHA PISAHE SE O LEDI[N]Ě JuŽE
3. DA ZЪVĚNIM[I]RЪ KRALЪ HRЪVATЪSKŮĪ [VЪ]
4. DNI SVOJĚ VЪ SVETUJU LUCIJU I S[VEDO]
5. MI ŽUPANЪ DESIMRA KRЪ[BA]VĚ MRA[TIN]Ъ VЪ L(I)-
6. CĚ PR(I)BЪNEBZA [S]Ъ POSL[Ъ] VIN[OD](O)LĚ [ĚK](O)VЪ V(Ъ) O-
7. TOCĚ DA IŽE TO POREČE KLЪNI I BO(G) I BĪ(=12) AP(OSTO)LA I
G(=4) E-
8. VA(N)J(E)LISTI I S(VE)TAĚ LUCIĚ AM(E)NЪ DA IŽE SDĚ ŽIVE-
9. TЪ MOLI ZA NE BOGA AZЪ OPATЪ D(O)BROVITЪ ZЪ-
10. DAN CREKЪVЪ SIJU I SVCEJU BRATIJU SЪ DEV-
11. ETIJU VЪ DNI KЪNEZA KCSЪMЪTA OBLAD-
12. AJUĆAGO VЪSU KЪRAINU I BĚŠE VЪ TЪ DNI M-
13. IKULA VЪ OTOČЪCI [SЪ S]VETUJU LUCIJU VЪ EDINO

- Moli i radi,
geslo
benediktinaca
- Sveto Trojstvo
- $4 + 8 = 12$
13. 12.
blagdan sv.
Lucije
- Molitva lijevo
– kletva desno
- početna i
završna slova
A i O (alfa i
omega)

Ukrasni pleter na gornjoj ornamentalnoj borduri

- KRUG** 10 krugova – simbol vječnosti i neprekidna postojanja; Božja vječnost
- LIST** list – složnost zajednice jedinstvene u djelovanju i mišljenju
- LOZA** vinova loza – spoznaja odnosa između Boga i naroda čiji napredak prati

- Franjo Rački je 1858. u časopisu *Neven*, dok je ploča još bila u podu, napisao:
- ***Ne pustimo da nam tajnopis vazda tajnim ostane – sramota je, što mi gazimo po spomenicima naše drevnosti, dočim ini narodi velikim trudom svoje spomenike iskapaju, te paze na nje, kano oko u glavi. Neumorno uče i čitaju u njih i iz njih, žitje svojih otac.***

- **Domaća zadaća**
- Na temelju svega što ste saznali o Bašćanskoj ploči napišite kreativni narativ u kojem ćete za glavne likove iskoristiti jedno ili više imena likova iz teksta Bašćanske ploče, njihova značenja i položaj koji su imali u društvu, a sve ostalo dodajte sami.
- Zadaće predajete u radionici na Loomenu do naznačenoga datuma.

 Glagoljica i glagoljski spomenici u Istri	☐
 ALEJA GLAGOLJAŠA	☐
 Bašćanska ploča Burić NOVO	☐
 Bašćanska ploča - kreativni narativ	☐

KOSMAT

ZVONIMIR

DOBROVIT

JAKOV

DRŽIHA

PRBENEŽA

LUCIJA

DESIMIR

MRATIN

- Neke ideje:
 - mlada pravdnica istražuje svoje obiteljsko stablo i saznaje da je njezin stric bio opat benediktinskog samostana sv. Lucije.....
 - kralju Zvonimiru se u Solinu kad je okrunjen za kralja prvi poklonio knez Kosmat....
 - krbavski župan Desimir čija je supruga sestra opata Držihe svjedočio je
 - Desimir, Mratin, Pribneža i Jakov, svjedoci Zvonimirova darovanja bili su zapravo važni ljudi...neprijatelji...lopovi...
 - zovem se Dobrovit i ... Košljun...
 - ja sam Jakov iz Vrbnika na otoku Krku kojeg za cijeloga svoga života nikad nisam napuštao...

KOSMAT

ZVONIMIR

DOBROVIT

JAKOV

DRŽIHA

PRBENEŽA

LUCIJA

DESIMIR

MRATIN

- DRŽIHA
- opat koji je zapisao podatak o livadi koju je kralj Zvonimir darovao benediktinskom samostani sv. Lucije
- jakost, snaga
- drskost
- isti korijen ima riječ država
- hrvatski opat benediktinskog samostana
- starohrvatsko ime

- ZVONIMIR
- glasovit, svijetao (zvoni se, u pravilu, za svjetla)
- hrvatski kralj 1075. – 1089
- na tekstu Bašćanske ploče zapisana je hrvatska inačica njegova imena (do tada samo na latinskom *rex croatum*) i potvrđuje se njegova vlast nad Krkom
- umro je u prvoj polovici 1089. pod nerazjašnjenim okolnostima
- legenda o smrti kralja Zvonimira zapisana je u dodatku *Ljetopisa popa Dukljanina*
- Prema legendi o Zvonimirovoj smrti, zapisanoj u dodatku *Ljetopisa Popa Dukljanina* »sramotni i nevirni« Hrvati na saboru kraj »petih crikvah u Kosovi« kraj Knina ubili su »slavnoga i dobroga kralja Zvonimira«, u njegovoj 35. godini. Kao razlog navodi se odbijanje Hrvata da sudjeluju u križarskoj vojni.
- Ali kako je papa tek 1095. pozvao u Prvi križarski rat za oslobođenje Svete zemlje, a isprava Stjepana II. (8. IX. 1089) govori o »nedavno preminulom kralju Zvonimiru« i ne spominje njegovo ubojstvo, spomenuti je zapis o Zvonimirovoj nasilnoj smrti prilično nepouzdan.
- Nakon njegove smrti Hrvatska je ušla u razdoblje nestabilnih političkih prilika, jer je njegov sin Radovan očito umro prije pa nije mogao naslijediti krunu.

- DESIMIR
- u Zvonimirovo vrijeme bio je krbavski župan
- svjedok Zvonimirova darovanja
- srpsko muško ime
- slučajnost, sudbina

- MRATIN
- iz Like je
- svjedok je Zvonimirova darovanja
- nespretnjaković, zlokobnik

- JAKOV
- iz otoka je
- svjedok je Zvonimirova darovanja
- ime Jakov dolazi od hebrejske riječi *ja'ăqōb* što znači “Bog štiti”
- biblijsko podrijetlo
- drugi sin Izaka i Rebeke, otac dvanaestorice sinova, rodozačetnika 12 izraelskih plemena. Izvještaj o Jakovu nalazi se u Petoknjižju, u Knjizi Postanka.

- LUCIJA
- ime je izvedeno od latinske imenice lux (u genitivu lucis), a znači svjetlost
- ime je često davalo djeci rođenoj u svitaj zore
- na prvome je mjestu liste najčešće davanih imena djevojčica u Hrvatskoj u posljednjih deset godina
- sv. Lucija se prikazuje s očima na pladnju ili u ruci; bodežom ili ranom na vratu te svjetiljkom koja označava božansku mudrost

- DOBROVIT
- na čelu je opatije kad se crkva zidala i ploča pisala
- viti, savijati, kovati
- obrađuje tvrdi materijal (faber)
- kovač

- PRIBENEŽA
- poslanik je iz Vinodola
- svjedok je Zvonimirova darovanja
- pribi – priljubiti, pripojiti
- neža - lat. janje

- KOSMAT
- KUZMA, lički župan (1067.-1070.)
- knez koji je za vrijeme zidanja crkve i pisanja ploče vladao ovim područjem
- me potiče od grčke riječi "Kosmas" (κόσμος, kósmos) izvorno iz "kosmosa" u značenju "(svjetski) crveni, nakit, čast". Ime je od svetitelja, u narodnom vjerovanju "Svetih vrača". Postoji mišljenje da smo ovo ime primili posredno iz starobugarskog u značenju "onaj koji je pristojan". Ime je postalo naročito poznato po Cosimu de Medici (1389-1464), rasprostranjeno je širom hrišćanskog svijeta od najstarijih vremena do danas. Od ovog imena izvedeni su imena Kuzma, Kuzman i Kuzmana.